

A

nalysmetoder

Det finns många olika modeller för att genomföra en stads- eller områdesanalys, beskriva en ort eller en plats karaktärsdrag samt att identifiera dess problem och möjligheter. I boken *Lär känna din ort! – metoder att analysera orter och stadsdelar* utgiven av Boverket år 2006 finns ett flertal exempel på olika analysmetoder. Efter att ha gått igenom de metoder som finns representerade i boken har författarna bestämt sig för att gå vidare med två modeller: Realistisk Byanalyse och SWOT-analys. *“Det är den aktuella platsens förhållanden, förutsättningar och vad man vill veta som styr valet av analysmetod.”* (Boverket 2006 s 33).

Realistisk Byanalyse

Byanalyse betyder på svenska Stadsanalys och är en metod för att analysera staden och platsen. Analysen är en av flera analyser som ingår i den Norska Stedsanalysen men används även som fristående metod. (Boverket 2006) Analysen utvecklades som ett instrument för diskussion kring nya projekts förhållande till styrande planer. Författarna till analysen anser att planinstrumentet tappade sin styrka framförallt under 1980-talet och lätt kunde ersättas av snabba projekt och nya lösningar för att tillfredsställa kommunens egen intresse. (Jivén 2003 s 178)

Realistisk Byanalyse är en norsk analysmetod som 1991 togs fram av de två arkitekterna Karl Otto Ellefsen och Dag Tvilde. Följande kapitel är baserade på deras bok *Realistisk Byanalyse, Skrifter fra Arkitektavdelningen* NTH 1991. Metoden går ut på att förstå processen som ligger bakom framväxten av staden. Den kallas realistisk för att den försöker beskriva verkligheten som den visuellt faktiskt framträder. Den griper tag i de grundläggande ordningsprinciperna bakom fysisk form. Det är en beskrivande, relativt objektiv metod som ska bygga på fakta istället för subjektiva bedömningar.

Syfte

Syftet är att genom att studera stadens historia förstå hur dess arkitektur har utvecklats. Analysmetoden är en metod som analyserar staden på ett lättförståeligt och objektivt sätt där arkitekturen är en produkt av historien.

Personliga värderingar om vad som är vackert eller fult undviks. Metoden ska generera dokumentation som ska ligga till grund för värdering och diskussion om nya projekt och stadens utveckling, där inte allt behöver planläggas om det inte finns behov av det. Analysen görs efter att ha funnit stadens arkitektoniska form samt dess ordningsprinciper på strukturell och typologisk nivå.

Metod

Genom att förstå det förflutna och förhålla sig analytiskt till denna utveckling skapas en kontinuitet i utvecklingen menar Ellefsen och Tvilde. Att finna sammanhangen är grunden för en bra stadsutveckling.

Åtta grundbegrepp används för att klassificera de olika fragmenten i stadens arkitektur (*Primära element, Bebyggelsestruktur, Tomtstruktur/ägogränser, Topologi, bebyggelsemönster, Typologi, Morfologi, Ikonografiska drag*) för att lättare få en förståelse över stadens arkitektoniska utveckling och förändring, en så kallad urban transformation. (Ellefsen & Tvilde 1991 s 11) Analysen består av fyra hierarkiska steg. (1. *Historisk bebyggelseutveckling*, 2. *Överordnade strukturella element*, 3. *Stadens bebyggelsestruktur*, 4. *Avgränsning av enhetliga områden*) Dessa fyra steg ligger till grund för undersökningen och ger ett bakgrundsmaterial som nya projekt kan diskuteras i förhållande till. (Ellefsen & Tvilde 1991 s 11)

Analysens grundbegrepp

Primära element

Dessa element präglar den fysiska utvecklingen av stadens arkitektur. Det behöver nödvändigtvis inte vara fysiska element utan kan även vara en händelse såsom stadsplaner, krig och brand. De primära elementen kännetecknas i staden för sin oföränderlighet.

Bebyggelsestruktur

Det här begreppet beskriver bebyggelsens struktur, i vilken ordning de olika delarna i staden är byggd. Begreppet återspeglar de olika stadsdelarnas form och deras funktionella och kulturella villkor.

Tomtstruktur/ägogränser

Genom att studera stadens tomtstruktur samt ägogränser ökar förståelsen ytterligare om hur platsen utvecklats till hur den ser ut idag. Ändringar av tomtstrukturen är en av de viktigaste faktorerna i stadens transformation.

Topologi

Topologin beskriver de rumsliga sammanhangen av gator och torg etcetera. I en väl fungerande stad bör ett samspel mellan stadens bebyggelsestruktur och dess rumsliga sammanhang kunna urskiljas.

Bebyggelsemönster

Begreppet används för att beskriva hur individuella tomter bebyggs inom en övergripande struktur. Inom en huvudstruktur, exempelvis kvartersnivå, kan byggnation ske efter olika principer beroende av ägande förhållanden och tomtstruktur

Typologi

Med det här elementet tas den strukturella uppbyggnaden fram beroende av hur de enskilda byggnaderna är sammansatta. Visar vad arkitekten har skapat samt lokala, kulturella och sociala förhållanden.

Morfologi

Begreppet betyder "läran om formens utveckling" och beskriver typologins variation samt dess formuttryck med utgångspunkt i geografin (lokala förutsättningar), topografi, tid (den tidens förutsättningar) och individuella beslut.

Ikonografiska drag

Meningsbärande tecken och symboler som finns i staden och som speglar kulturella och sociala karaktärer samt en viss bebyggelsetradition.

Analysens uppbyggnad

Steg 1: Historisk bebyggelseutveckling

Med hjälp av kartor och historiska beskrivningar kan området tidsmässigt rekonstrueras och det skapas en bättre klarhet i när området började bebyggas, väg- och järnvägsdragningar etcetera, som har lett till det område det är idag. Detta första steg ligger till grund för analysen.

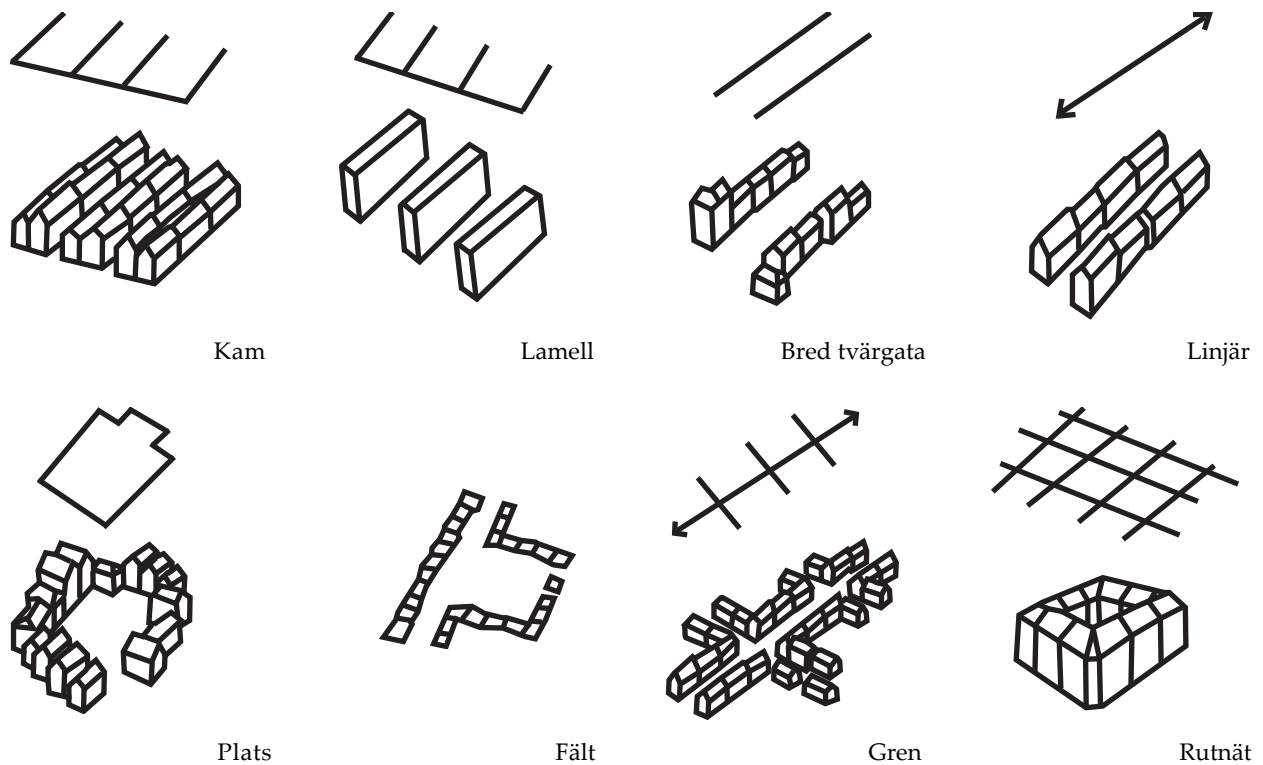
Steg 2: Överordnade strukturella element

När området med hjälp av kartor har rekonstruerats tidsmässigt kan de primära elementen hittas dvs. de element som är oföränderliga och som syns i områdets planering och arkitektur. De grupperas efter vilken typ av element de är, exempelvis kommunikationslinjer, ägandeförhållande, händelser, styrande planer etcetera.

Steg 3: Stadens Bebyggelsestruktur

Efter att de primära elementen har definierats ska de fysiska organisationsprinciperna hittas. Det är de regler som styr staden och därmed även skapar den. Exempel på organisationsprinciper är styrande planer men även de enskilda byggnaderna som tillsammans skapar ett samband och en helhet.

Figureerna visar exempel på strukturmodeller som kan användas för att klassificera bebyggelsestrukturen.

Linjär: Bebyggelse längs en gata eller liknande.

Gren: Bebyggelse längs huvudgata med korsande mindre gator.

Kam: Bebyggelse vid huvudgata med mindre gator som leder in till denna. Bebyggelsen pekar åt två håll

Lamell: Fristående byggnader som pekar åt samma håll.

Bred tvärgata: Existerande bebyggelse placerad kring en större huvudgata som exempelvis leder ner till en hamn eller en stationsbyggnad.

Plats: Existerande bebyggelse placerad kring och vänd mot en öppen plats.

Fält: Existerande bebyggelse som är placerad kring exempelvis en park men är vänd från den.

Rutnät: Bebyggelse placerad som i ett rutnät.

Steg 4: Avgränsning i enhetliga områden

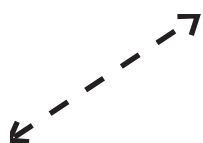
Det fjärde steget i analysen avgränsar homogena områden efter hustyper, gatustruktur etcetera, bebyggelse med klar samhörighet i typologi, morfologi och struktur. Ofta kan denna indelning göras efter att ha studerat områdets historia och med kunskap om stadens utbyggnad. Även sociala och organisatoriska förhållanden är viktiga.

Analysens begränsning

Författarna anser att analysen begränsats något då den normalt sätt används som en analys för en hel stad medan metoden här har till största delen applicerats på stadsdelsområdet La Verneda och främst Primområdet som ej genomgått alla utvecklingsfaser som en stad i sin helhet genomgår.

Linjär II

Odefinierbar

Ytterligare har författarna kompletterat analysens strukturmodeller för att förtydliga områdets struktur och uppbyggnad:

Linjär II: Bebyggelse med uppbrutna fasader längs med gata.

Odefinierbar: Inget distinkt gaturum eller byggnadsstruktur, ingen tydligt topologi.

SWOT-analys

Följande kapitel har tagits från Boverkets bok *Lär känna din ort! – metoder att analysera orter och stadsdelar*, från år 2006.

Förkortningen SWOT står för:

Strengths - Styrkor

Weaknesses - Svagheter

Opportunities - Möjligheter

Threats - Hot

SWOT är en analysteknik som främst används inom företag och organisationer för att identifiera och systematisera informationen som tas fram med hjälp av de fyra variablerna. Bäst resultat ges då grupper av 6-8 personer arbetar tillsammans med brainstorming.

Syfte

Syftet med en SWOT-analys är att ta fram ett analysresultat som lätt kan appliceras direkt på området där Svagheter och Styrkor beskriver nuläget och den interna situationen medan Hot och Möjligheter analyserar framtiden och den externa situationen. Tanken är att metoden ska förbättra det som finns utan att förstöra det som redan är bra.

Metod

Området analyseras utifrån de fyra variablerna som sedan sammanställs i en matrismodell för att skapa en överblick över vad som behöver förändras, bevaras eller utvecklas inom området.

Analysens begränsning

Analysmetoden bygger främst på användarens värderingar var gäller Styrkor, Svagheter, Möjligheter och Hot och är därför en subjektiv analysmetod. Därför uppnås det bästa resultatet av analysen då en grupp av människor gör så kallad "brainstorming" och tillsammans diskuterar fram ett analysresultat.

Motivering till val av metod

Författarna har valt Realistisk Byanalyse och SWOT-analys som metoder då de ska komplettera varandra för att ge en grundläggande förståelse av områdets uppbyggnad, struktur, problem och möjligheter.

Författarna anser att en Realistisk Byanalyse passar för området framförallt då den på ett metodiskt arbetssätt inkluderar en beskrivning av historisk utveckling och strukturella drag och bortser ifrån personliga värderingar. Den ger en detaljerad bild som skapar en bättre förståelse för Barcelonas och Prims historia och framväxt samt hur Primprojektet kommer att förhålla sig till intilliggande planer och projekt, främst kommunens förslag kring övertäckningen av järnvägsspåren för El AVE och utvecklingen av 22@. Författarna har valt att komplettera denna metod med en SWOT-analys över hela området då denna metod ger en snabb översikt med Svagheter, Styrkor, Möjligheter och Hot, i området samt dess omvärld.

